

# ដំណាំឆ្នាំចេញប្រូប៊ែក



គោលការណ៍បច្ចេកទេស និងបទពិសោធន៍ជាក់ស្តែង

យ៉ង សាំងកុមារ និង ពាន សុខា



២០១០



## **ដំណាំឈើប្រុបផ្លែ**

ចងក្រងដោយ : បណ្ឌិត យ៉ង សំខកុមារ និង ពាន សុខា

បោះពុម្ពផ្សាយដោយ : មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សានិងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា (សេដាក)

រក្សាសិទ្ធិដោយ : អង្គការ សេដាក

បោះពុម្ពចំនួន ២០០០ ច្បាប់ ២០១០

**ការប្តូរកថា**

នៅប្រទេសកម្ពុជាពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ ការងារកសិកម្មមានការវិវត្តន៍ និងរីកចំរើនលើការស្រាវជ្រាវ និងសាកល្បងជាបន្តបន្ទាប់ ។ ដោយយោងទៅលើការវិវត្តន៍នេះ ខ្ញុំបានខិតខំចងក្រងសៀវភៅ "លើហូបផ្លែ" នេះដើម្បីជួយដល់ការស្រាវជ្រាវ និងសាកល្បងរបស់បងប្អូនកសិករ ដែលមានបំណងចង់ដាំលើហូបផ្លែឱ្យបានទិន្នផលខ្ពស់ ។

ដំណាំលើហូបផ្លែដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងសួនដំណាំគ្រួសារ ជួយដល់សេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារ និងផ្តល់នូវអាហារបំប៉នយ៉ាងប្រសើរ ដល់ការលូតលាស់រាងកាយមនុស្ស ។

នៅប្រទេសកម្ពុជាលក្ខណៈអាកាសធាតុមានភាពសមស្របបំផុត សំរាប់ការដាំលើហូបផ្លែដូចជា សីតុណ្ហភាពមធ្យម និងមានសំណើមខ្ពស់ស្ទើរពេញមួយឆ្នាំ រីឯពន្លឺក៏គ្រប់គ្រាន់ កំពស់ទឹកភ្លៀងមានលក្ខណៈសមស្របគ្រប់តំបន់ ។ ការដាំលើហូបផ្លែត្រូវចំណាយពេលយូរ ទើបទទួលបានផល ប៉ុន្តែផលដែលយើងទទួលបានក៏មានរយៈពេលយូរដែរ ។

សៀវភៅលើហូបផ្លែនេះចងក្រងឡើងដោយចែកចេញជា ៤ជំពូកធំៗ មានដូចជាបច្ចេកទេសដាំដុះដំណាំលើហូបផ្លែ ការបំបែកពូជ បទពិសោធន៍ជាក់ស្តែងរបស់កសិករ និងសរុបបច្ចេកទេសសំខាន់ៗក្នុងការដាំលើហូបផ្លែ ។

សៀវភៅនេះត្រូវបានរៀបរៀងឡើងដោយរួមបញ្ចូលនូវទ្រឹស្តី និងការអនុវត្តន៍ជាក់ស្តែងរបស់កសិករនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃប្រទេសកម្ពុជា ។

ខ្ញុំសង្ឃឹមថាសៀវភៅនេះជាទុនមួយចូលរួមចំណែកជួយបងប្អូនកសិករក៏ដូចជាអ្នកផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសដើម្បីផ្សព្វផ្សាយដល់ស្រទាប់កសិករ ដែលធ្វើការលើការងារបង្កបង្កើនផល ។

ខ្ញុំក៏សូមស្វាគមន៍ជានិច្ច ចំពោះការចូលរួមចំណែករបស់លោក-លោកស្រី ក្នុងការជួយកែលម្អសៀវភៅបច្ចេកទេសនេះដើម្បីឱ្យកាន់តែប្រសើរថែមទៀត ហើយក៏សូមថ្លែងអំណរគុណដល់អ្នកស្រី ស៊ិន អង្ការសាធា និងលោក កន រតនៈ ដែលបានជួយវាយ អត្ថបទ និងរចនាសៀវភៅនេះ ។

**បាន សុខា**

<b>ម.ណ.ប.ក AIDOC</b>	
Code:	109-013
Date:	_____
Donated by:	_____

# មាតិកាអត្ថបទ

## អារម្ភកថា

<b>ជំពូក១: បច្ចេកទេសដាំដុះដំណាំឈើហូបផ្លែ.....</b>	<b>១</b>
១.១. ការជ្រើសរើសទីតាំងសំរាប់ដាំ.....	១
១.២. លក្ខណៈអាកាសធាតុ និងដីរបស់ដំណាំឈើហូបផ្លែ.....	២
១.៣. ការរៀបចំដីដាំ.....	២
ក. ការដាំជារាង ៤ជ្រុងការេ.....	៣
ខ. ការដាំជារាង ៤ជ្រុងទ្រវែង.....	៣
គ. ការដាំជារាងមុំចម្រុះ ឬ៤ជ្រុង.....	៤
១.៤. ការដាំឈើហូបផ្លែ.....	៤
១.៤.១. សំភារៈចាំបាច់សំរាប់ប្រើ.....	៤
១.៤.២. ការដាំនិងបណ្តុះកូន.....	៤
ក. ការបណ្តុះកូន.....	៤
ខ. ការដឹករណ្តៅ.....	៥
គ. ការដកកូនដាំ.....	៧
ឃ. ចន្លោះគុម្ពដាំ.....	៨
១.៥. ការថែទាំ.....	៩
១.៥.១. របៀបដាក់ដី និងស្រោចទឹកលើដំណាំឈើហូបផ្លែ.....	៩
១.៥.២. ការថែទាំផ្សេងៗ.....	១០
១.៥.៣. ការកាត់តែងមែក.....	១១
ក. ពេលវេលានៃការកាត់តែងមែក.....	១១
ខ. ប្រភេទនៃការកាត់តែងមែក.....	១១
<b>ជំពូក២: ការបំបែកពូជ.....</b>	<b>១៤</b>
២.១. ការដាំឬពង្រីកពូជដោយផ្ទៃ.....	១៤
២.២. ការដាំឬពង្រីកពូជដោយគ្រាប់.....	១៤
២.៣. ការដាំឬពង្រីកពូជដោយកូន.....	១៥
២.៤. ការបំបែកពូជដោយមែក.....	១៥
២.៤.១. ការសាកមែក (Layering).....	១៥
២.៤.២. ការភ្ជាប់មែក (Approach Grafting).....	១៩

២.៤.៣. ការភ្ជាប់ភ្នែក (Bud Grafting)..... ២១

ជំពូក៣: បទពិសោធន៍ដាក់ស្តែងរបស់កសិករក្នុងការដាំឈើហូបផ្លែ..... ២៦

៣.១. បទពិសោធន៍ដាំចេកអំបូង..... ២៦

៣.២. បទពិសោធន៍ដាំស្វាយកែវរម្យុត..... ២៨

៣.៣. បទពិសោធន៍ដាំល្អុងឱ្យបានផ្លែច្រើន..... ៣២

៣.៤. បទពិសោធន៍ដាំក្រូចពោធិសាត់មានរស់ជាតិផ្អែម..... ៣៥

៣.៥. បទពិសោធន៍ដាំសាវម៉ារ៉ូ..... ៣៨

៣.៦. បទពិសោធន៍ដាំមៀនឱ្យបានផ្លែច្រើន..... ៤០

៣.៧. បទពិសោធន៍ដាំខ្នុរឱ្យបានផ្លែច្រើន..... ៤២

៣.៨. បទពិសោធន៍ដាំត្របែកឱ្យបានផ្លែច្រើន..... ៤៣

៣.៩. បទពិសោធន៍ដាំដូងឱ្យបានផ្លែច្រើន..... ៤៦

ជំពូក៤: សរុបបច្ចេកទេសសំខាន់ៗក្នុងការដាំឈើហូបផ្លែ..... ៤៨



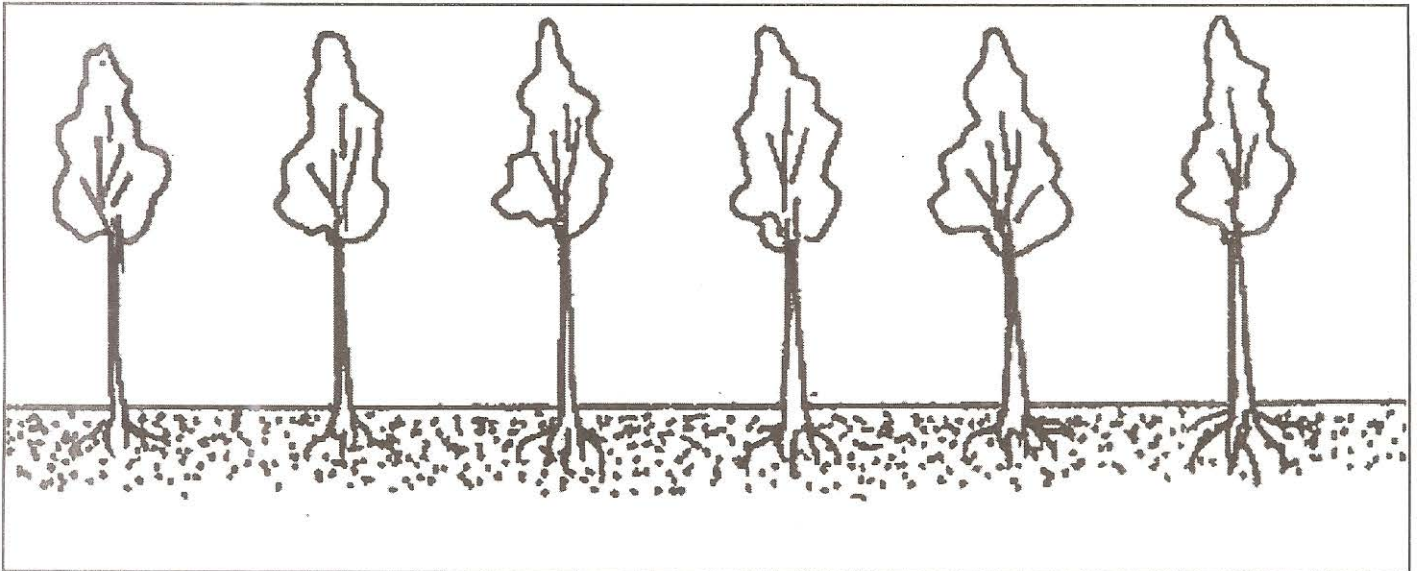
# ជំពូក ១

## បច្ចេកទេសដាំដុះដំណាំឈើហូបផ្លែ

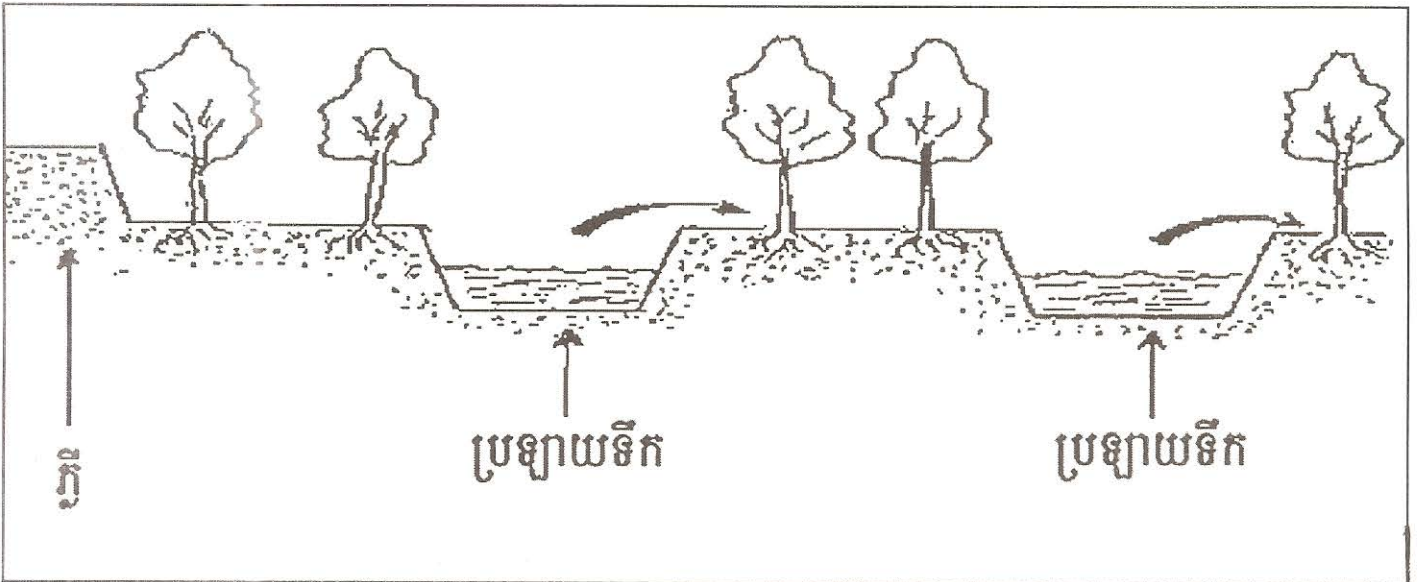
### ១.១. ការជ្រើសរើសទីតាំងសំរាប់ដាំឈើហូបផ្លែ

ដំណាំឈើហូបផ្លែយើងអាចដាំនៅគ្រប់កន្លែងដូចជា ដីខ្ពង់រាប ដីវាលរាប ដីជំរាលភ្នំ ។ល។

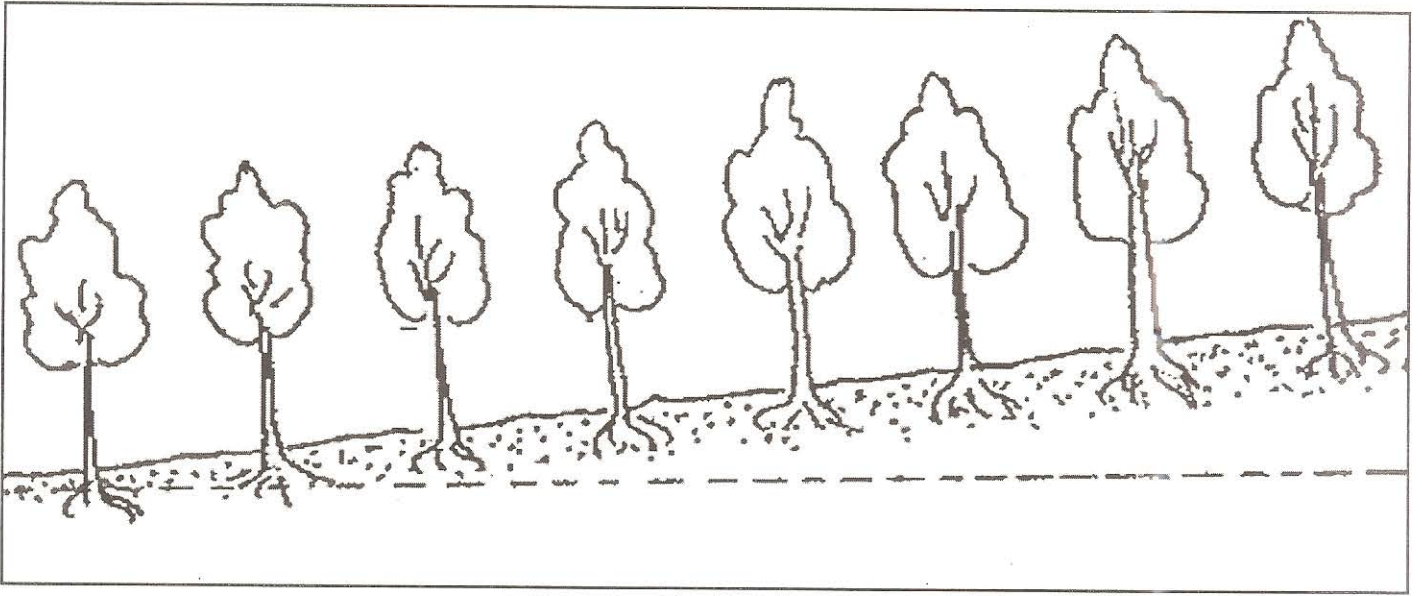
- ដីខ្ពង់រាប ជាដីមិនលិចទឹក និងជាដីដែលមានអំណោយផលល្អបំផុតសំរាប់ដាំដំណាំឈើហូបផ្លែ។ ការដាំឈើហូបផ្លែនៅលើដីខ្ពង់រាប យើងគ្រាន់តែចំណាយពេលកាប់ឆ្ការព្រៃ និងកាប់គាស់គល់ ហើយរៀបចំរណ្តៅដាំ។



- ដីវាលរាបជាដីដែលធ្លាប់លិចទឹក និងជាំទឹក។ ដូច្នេះមុនដាំយើងត្រូវលើករង ឬលើកភ្នំឱ្យខ្ពស់ការពារទឹកជំនន់។



- ចំពោះដីជំរាលជើងភ្នំ ជាដីដែលស្រស់ទឹកល្អ មិនជាទឹក ដីប្រភេទនេះយើងគ្រាន់តែកាប់ឆ្ការព្រៃ គាស់គល់ ឈើ រួចរៀបចំរណ្តៅដាំតែម្តង ។



**១.២. លក្ខណៈអាកាសធាតុ និងជីវចម្រុះដំណាំឈើប្តូរផ្លែ**

អាកាសធាតុជាកត្តាកំណត់នូវការលូតលាស់ និងទិន្នផលដំណាំ ។ តើចំពោះដំណាំឈើប្តូរផ្លែត្រូវការលូតលាស់ ក្រោមលក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុបែបណា?

- សីតុណ្ហភាពខ្ពស់បំផុតសំរាប់ការលូតលាស់ឈើប្តូរផ្លែគឺ ៣៨អង្សាសេ
- សីតុណ្ហភាពមធ្យម ២៥ អង្សាសេ
- សីតុណ្ហភាពទាបបំផុត ១២ អង្សាសេ ។

ជាទូទៅសីតុណ្ហភាព ដែលអាចឱ្យដំណាំឈើប្តូរផ្លែអាចដុះ និងលូតលាស់បានគឺពី ១២-៣០ អង្សាសេ ។ ប៉ុន្តែ សីតុណ្ហភាព ដែលល្អប្រសើរបំផុតសំរាប់ដំណាំឈើប្តូរផ្លែគឺ ២៥ អង្សាសេ ។

ចំពោះដី ជាទូទៅដំណាំឈើប្តូរផ្លែត្រូវការលូតលាស់លើដី ដែលមានអាស៊ីតខ្សោយ ទៅលឿត (PH 6-7) ។ ដី ដែលមានចំរោះទឹកល្អ មិនជាទឹក មានធាតុមមោកច្រើន និងមានជីជាតិនៅជំរៅជ្រៅ ។

**១.៣. ការរៀបចំដីដាំ**

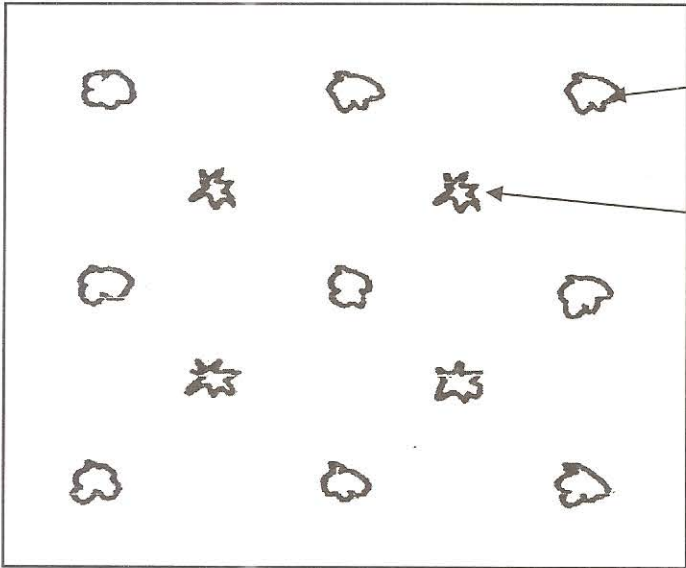
ក្នុងការរៀបចំដីដាំឈើប្តូរផ្លែ នៅក្នុងចំការធំៗ យើងត្រូវរៀបចំជាប្រព័ន្ធដាំដុះដើម្បីឱ្យមានលក្ខខណ្ឌងាយ ស្រួលក្នុងការចូលទៅថែទាំដូចជា ធ្វើស្មៅ ពូនគល់ កាត់តែងមែក ។ល។ ចំពោះប្រព័ន្ធនៃការដាំដុះទាំងនោះរួមមាន៖

- ការដាំជារាង ៤ជ្រុងការេ
- ការដាំជារាង ៤ជ្រុងទ្រវែង

- ការដាំជារាង មុំចង្រ្កាន
- ការដាំជារាង កាំជណ្តើរ ។

ប្រព័ន្ធដាំដុះទាំង ៤ នេះមានលក្ខណៈសម្បត្តិខុសៗគ្នាដូចជា៖

ក. ការដាំជារាង ៤ ប្រុងកាម



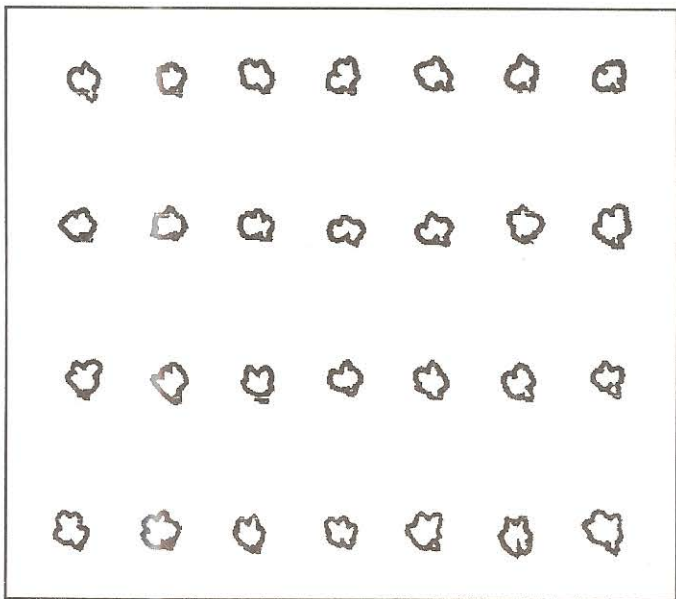
ដំណាំគ្រឹះ (ដំណាំត្រូវការដាំ)

ដំណាំរួមផ្សំដែលមានអាយុតិច, ទំរង់មែកទាប (ដើមទាប) ហើយតូចជាងដំណាំគ្រឹះ

ប្រព័ន្ធនេះមានចន្លោះពីដើមមួយ ទៅដើមមួយស្មើពីជួរមួយទៅជួរមួយ ។ ប្រព័ន្ធនេះងាយស្រួលក្នុងការកូរ បំផុសដី ប៉ុន្តែសល់ដីចោលច្រើន មិនបានយកមកប្រើការ ។ ប៉ុន្តែយើងអាចយកកូនឈើរួមផ្សំមកដាំចន្លោះកណ្តាលគឺ ដំណាំរួមផ្សំ ដែលមានអាយុតិច ទំរង់មែកទាប (ដើមទាប) ហើយតូចនៅចន្លោះដំណាំគ្រឹះ ។

ខ. ការដាំជារាង ៤ ប្រុងទ្រង់

ប្រព័ន្ធដាំដុះនេះមានចន្លោះពីដើមមួយទៅដើមមួយជិតជាងពីជួរមួយទៅជួរមួយទៀត ។ ប៉ុន្តែអាចប្រើប្រាស់

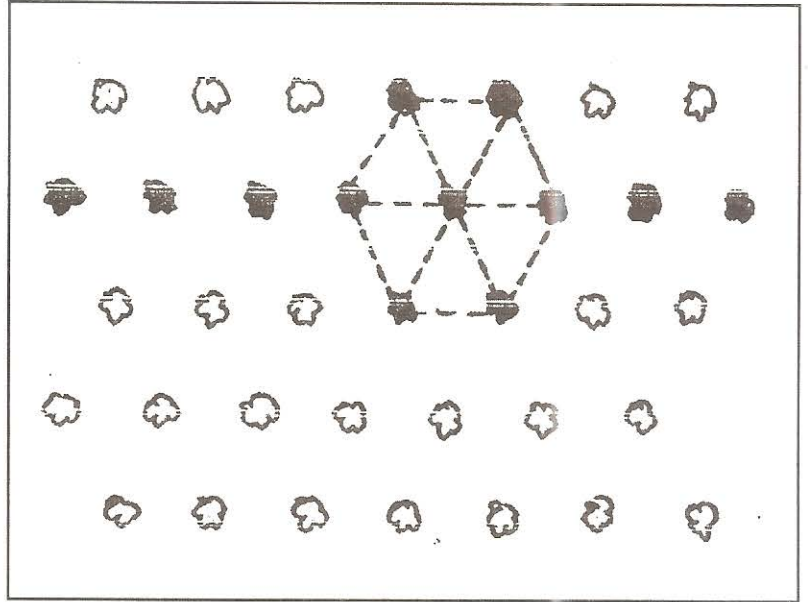


ដីដាំដុះដំណាំរួមផ្សំផ្សេងទៀតនៅចន្លោះជួរបាន ។



គ. ការដាំជារាងមុំច្រៀង ឬ ៤ជ្រុង

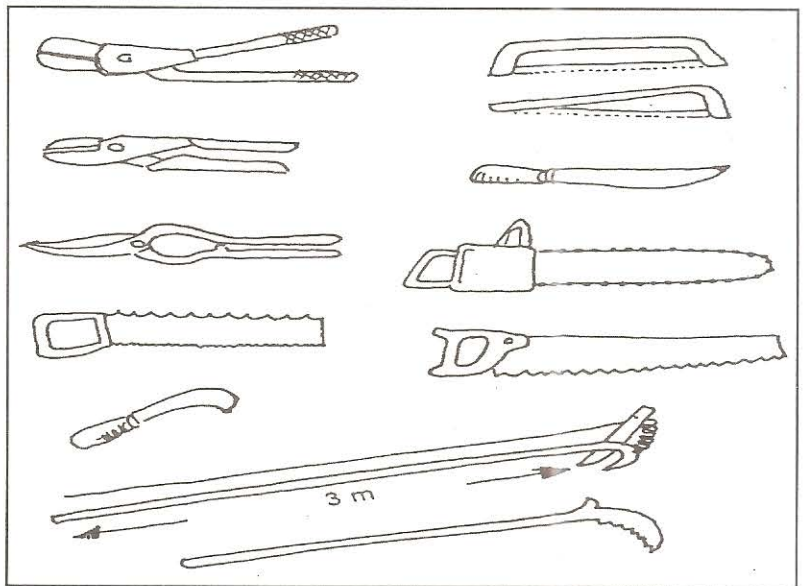
ប្រព័ន្ធនេះអាចបង្កើនចំនួនដើមបាន ១៥ ដើមក្នុង ១០០ដើម ហើយប្រព័ន្ធដាំដុះនេះត្រូវ បានគេនិយមដាំច្រើន ។



១.៤. ការដាំឈើធ្មេចធ្មំ

១.៤.១. សំភារៈចាំបាច់សំរាប់ប្រើ

ក្នុងការដាំកូនឈើយើងត្រូវត្រៀមសំភារៈ មួយចំនួន សំរាប់ប្រើមានដូចជា៖ ចបកាប់ ចបជីក បង្កី ធុងស្រោច ។ នៅពេល ដែលកូន ឈើធំយើងត្រូវការកាត់តែងមែកដោយប្រើសំភារៈ មួយចំនួនដូចជា កន្ត្រៃ រណាតូចធំ កាំបិតផ្កាក់ កណ្តៀវ ។ល។



សំភារៈសំរាប់កាត់តែងមែក

១.៤.២. ការដាំនិងបណ្តុះកូន

ក. ការបណ្តុះកូន

ការបណ្តុះកូនយើងត្រូវរៀបចំជាថ្នាលបណ្តុះ ដែលមានទីតាំងនៅលើដីទួលមិនលិចទឹក និងនៅជិតប្រភពទឹក ងាយស្រួលក្នុងការស្រោចស្រពនៅរដូវក្តៅ ។ ថ្នាលបណ្តុះត្រូវមានគម្របពិធម្មជាតិ ដូចជាស្លឹកដូង ឬសំណាញ់បៃតង ដើម្បីបន្ថយកំដៅពេលថ្ងៃ កុំឱ្យរហូតឈឿន និងកុំឱ្យកូនឈើស្ងួតស្រពោន ។ ក្រៅពីនេះថ្នាលត្រូវមានទំហំតូចល្មម ដែល មានទទឹង ១-១.២ ម៉ែត្រ និងបណ្តោយ ២-២.៥ ម៉ែត្រ ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការបណ្តុះ ឬថែទាំ ។

ជាទូទៅគេច្រើនបណ្តុះកូនឈើហូបផ្លែដាក់នៅក្នុងថង់ ។ ចំពោះការរៀបចំដីដាក់ថង់ត្រូវរៀបចំ៖

- ដីឥដ្ឋ ឬដីដំបូកត្រូវមានប្រហែលពី ២០-២៥ ភាគរយ
- ដីហ្មត់ ឬកំប៉ុស្តហ្មត់ប្រហែលពី ១០-១៥ ភាគរយ
- ដីខ្សាច់ ឬដីស្រែត្រូវមានពី ៦០-៧០ ភាគរយ ។

ប្រសិនបើបរិមាណនេះមានការប្រែប្រួល ដូចជាដីឥដ្ឋច្រើនពេកធ្វើឱ្យដីជាំទឹក កូនឈើអាចងាប់បាន។ ដូចគ្នាដែរប្រសិនបើដីខ្សាច់ច្រើនពេក ធ្វើឱ្យទឹកហូរចេញច្រើន ព្រោះដីខ្សាច់គ្មានសមត្ថភាពរក្សាទឹកបានយូរ ហើយប្រសិនបើដីមមោក ឬកំប៉ុស្តច្រើនពេកធ្វើឱ្យកូនឈើហូបផ្លែ ដុះលូតលាស់ល្អខ្លាំង ប៉ុន្តែនៅពេលយើងយកវាទៅដាំនៅក្រៅថង់ ហើយជាប់កន្លែងដែលមិនសូវមានជីជាតិផងនោះ ធ្វើឱ្យកូនឈើអន់ ហើយអាចងាប់បាន ។

**ខ. ការដឹករណ៍**

ជាទូទៅទំហំរណ៍ដាំឈើហូបផ្លែប្រែប្រួលទៅតាមប្រភេទដើមឈើ ដូចជា៖

- ខ្នាតធំ ១ ម៉ែត្រ x ១ ម៉ែត្រ
- ខ្នាតមធ្យម ៧៥ ស.ម x ៧៥ ស.ម
- ខ្នាតតូច ៥០ ស.ម x ៥០ ស.ម ។

យើងត្រូវចងចាំថា ការដឹករណ៍ធំធ្វើឱ្យរុក្ខជាតិដុះលូតលាស់បានល្អព្រោះរណ៍ធំយើងអាចដាក់ជីបានច្រើន ។

☞ ចំពោះវិធីដឹករណ៍ត្រូវរៀបចំឱ្យបានពី ១-២ខែ មុនពេលដាំ។ ក្នុងការដឹកត្រូវបែងចែកជា ៣ស្រទាប់ដោយឡែកពីគ្នា។

- អាចម៍ដីដែលដឹកជំរៅ ២៥ ស.ម ដាក់ដោយឡែក (ដីស្រទាប់លើ)
- អាចម៍ដីដែលដឹកជំរៅ ៥០ ស.ម ដាក់ដោយឡែក (ដីស្រទាប់បន្ទាប់ ឬ ស្រទាប់កណ្តាល)
- អាចម៍ដីដែលដឹកជំរៅ ៧៥ ស.ម ដាក់ដោយឡែក (ដីស្រទាប់ក្រោម)

☞ ការលុបរណ៍ និងការប្រើជីទ្រាប់បាត

ចំពោះការលុបរណ៍ត្រូវធ្វើភ្លាមបន្ទាប់ពីការដឹករួច ទៅតាមស្រទាប់ដី ។ ការប្រើជីទ្រាប់បាតរណ៍មាន

២របៀប៖

របៀបទី១៖

- ដីស្រទាប់ក្រោមដាក់ខាងក្រោមបាតរណ៍លាយជាមួយជីកំប៉ុស្ត ៣-៥បង្កី
- ដីស្រទាប់កណ្តាលដាក់លាយជាមួយជីកំប៉ុស្ត ៣-៥បង្កី